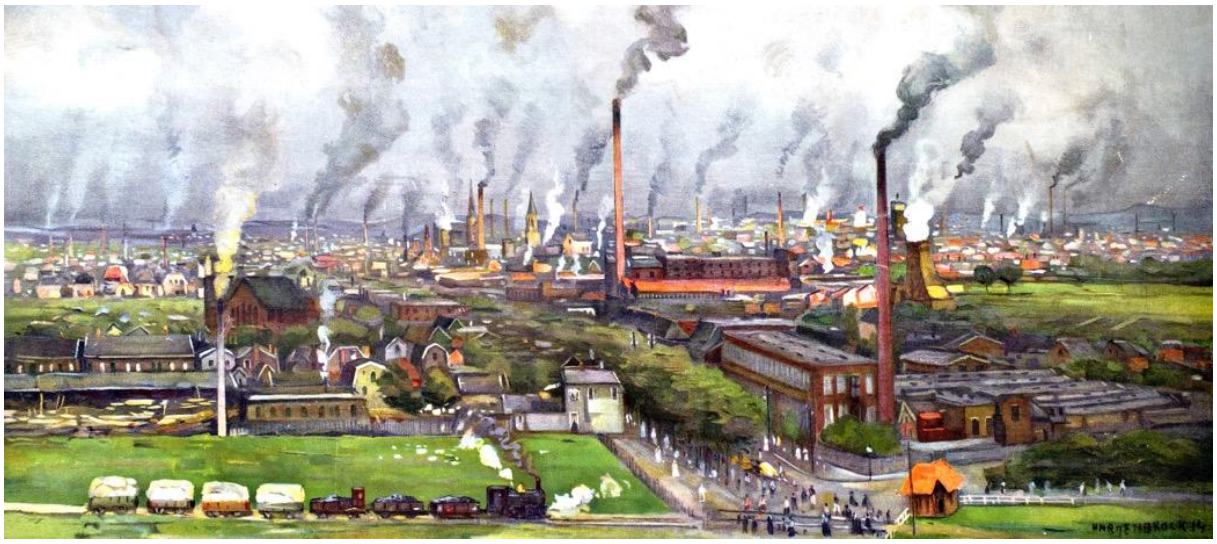

Stichting Historische Sociëteit Enschede – Lonneker

Voorwoord van de voorzitter

TERUGBLIK 2025.

Onze Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker kan tevreden terugkijken op het afgelopen jaar. Een groot aantal vrijwilligers heeft er weer voor gezorgd dat de SHSEL in de belangstelling stond. En nog belangrijker; een stuk geschiedenis van Enschede kreeg daardoor alle aandacht. Denk daarbij aan de afronding van de restauratie van de tram, de voorbereiding van de uitgifte van een boek over de geschiedenis van de Kuipersdijk en onze interessante en goed bezochte sociëteitsavonden.
Altijd mooi is het te zien hoe op de woensdag- en vrijdagmiddagen informatie over de geschiedenis van Enschede wordt uitgewisseld, onderzocht en digitaal vastgelegd. Er wordt serieus gewerkt maar het is er ook gewoon gezellig!
Maar natuurlijk blijft er nog genoeg te wensen! Wat zou het bijvoorbeeld mooi zijn als we meer jongeren kunnen interesseren voor onze SHSEL.
Voor nu rest mij alle vrijwilligers te bedanken die in 2025 weer hun steentje hebben bijgedragen aan onze SHSEL wat ervoor zorgt dat de kennis van de geschiedenis niet verloren gaat!

Annelies Futselaar

Secretariaatsverslag 2025

Conform de statuten worden per het einde van ieder boekjaar de boeken van de Stichting afgesloten. Daaruit worden door de penningmeester een balans en een staat van baten en lasten opgemaakt. De jaarstukken worden door het bestuur vastgesteld.
De activiteiten van de verschillende werkgroepen worden verantwoord in een reeks eigen verslagen. Het karakter van een vrijwilligersorganisatie brengt met zich mee dat de verhoudingen tussen de verschillende onderdelen van de SHSEL niet strikt formeel gehanteerd behoeven te worden. Zo keurt het bestuur de werkgroep verslagen niet goed, maar neemt er slechts kennis van. Voor een goede afstemming tussen het bestuur en de commissies, en tussen de commissies onderling, vindt tweemaal per jaar een gezamenlijke vergadering plaats. Het jaarverslag wordt volledig gepubliceerd op de website. In 2025 heeft het bestuur ook een nieuw huishoudelijk reglement opgesteld dat eveneens te vinden is op onze site. Daar is ook een redactiestatuut te vinden.

Jaarverslag 2025

Per 1 januari 2025 telt de SHSEL 1729 contribuanten. In 2025 gaan er per saldo 16 contribuanten af. Per 31 december 2025 telt de SHSEL derhalve 1713 contribuanten. Om het aantal contribuanten te verhogen, heeft de stichting de cadeaukaart geïntroduceerd waarmee de gever een jaarabonnement op *'n Sliepsteen* weggeeft – een goedkoop doch waardevol cadeau. Daarnaast is het een van de speerpunten voor 2026 om ook jongeren te enthousiasmeren voor de SHSEL.
Met uitzondering van de zomermaanden juli en augustus komt het bestuur maandelijks bijeen. Twee bestuursleden verlaten het bestuur: Gerard Hemelt en Georges Schafraad. Gerard Hemelt, voormalig secretaris, vervangt per 1 november 2025 Georges Schafraad als algemeen bestuurslid waardoor veel ervaring behouden blijft. Georges blijft gelukkig aan als voorzitter van de binnenstadcommissie. Ondergetekende heeft per 15 mei 2025 het stokje van Gerard overgenomen.
De Sociëteitsbijeenkomsten die dit jaar plaatsvonden, kennen niet alleen een gevarieerde samenstelling; ook het aantal bezoekers neemt toe ten opzichte van voorgaande jaren.
Tijdens Enschede 700 hebben wij de TRAM kunnen presenteren hetgeen op een brede belangstelling mocht rekenen.
We zijn nog steeds in overleg met de gemeente over de realisatie van een lapidarium in de stad. In onze betekenis is een lapidarium (Latijn: *lapis* = steen) een muur met een verzameling en beschrijving van 'eerste stenen' die uit verdwenen of gesloopte panden zijn gered. Dat het lapidarium nog niet gerealiseerd is, komt vooral door het zoeken naar een geschikte locatie en toestemming van de gemeente. Wij initiëren en ondersteunen monumentaanvragen. We ontvangen regelmatig vragen over (oud-) Enschedeërs, gebouwen, straten, plattegronden, evenementen, festivals, boeken en allerlei andere zaken die met de geschiedenis van onze boeiende stad te maken hebben.
Wat we niet allemaal kunnen benoemen in dit verslag, maar waarvoor we zeer dankbaar zijn, zijn de waardevolle bijdragen in de vorm van boeken, aktes, folders, bordjes, tegeltjes, (ansicht)kaarten, maquettes en dergelijke. Aan iedereen die meewerkt aan deze activiteiten – in het bijzonder onze ruim 50 vrijwilligers uit de werkgroepen – spreken we onze hartelijke dank uit.

Frits Barelds

Binnenstadcommissie

In dit verslagjaar heeft de binnenstadcommissie als laatste deel van een trilogie een PowerPoint presentatie gegeven over de wijk Boddenkamp, nu niet in de vergaderzaal van de Noorderkerk maar door omstandigheden in de kerk zelf. Het was een inspirerende omgeving waar de presentatie door belangstellenden goed ontvangen werd.

Ook hebben we een Power Point presentatie gemaakt met als onderwerp de Tram en de tramroute zoals die liep in de jaren dat er in Enschede een tram reed. Op de Sociëteitsavond waar we deze presentatie gegeven hebben was veel belangstelling. De presentatie is ook zeer bruikbaar voor vertoning bij verzorgingshuizen e.d. en dat zal de komende tijd ook zeker gebeuren.

In het kader van Enschede 700 hebben we met de Stichting Historische TET-bus een goede samenwerking gehad. Dankzij een gemeentelijke subsidie konden wij belangstellenden een busrit aanbieden (5x gratis en 2x op speciaal verzoek betaald) langs het zelfde traject waarlangs in de jaren 1908 – 1933 de tram reed. De rit werd gemaakt met een oldtimer stadsbus. Onderweg werd het verhaal, dat we over bijzonderheden die we langs de route tegenkwamen, ondersteund met een ook door ons gemaakt fotoalbum. Enschedeers die dachten de stad te kennen werden aangenaamd verrast met wetenswaardigheden die ze nog niet kenden. Deze activiteit heeft ook de pers gehaald en radio en TV van 1Twente zijn langs geweest, al met al een mooi stukje PR voor de SHSEL. De busrit heeft ook nog een enkele nieuwe donateur en een donatie opgeleverd waarvoor we de nieuwe QR-code gebruikt hebben.

Een evaluatie over dit project leerde dat er wederzijds veel enthousiasme was over de samenwerking en dat we in de toekomst nog andere projecten willen opzetten .

Georges Schafraad
Vz. Binnenstadcommissie

Boerderijencommissie

De Boerderijcommissie vergadert op de eerste woensdag van elke maand.
We maken daarbij gebruik van Atelier 3, in overleg met de Promotie en Documentatie commissies van de SHSEL, die de ruimte in Prismare op die middag officieel in gebruik hebben.
Naast de sluiting van Prismare tijdens de zomervakantie, zijn er enkele vergadering uitgevallen door gezondheidsproblemen en andere persoonlijke omstandigheden, zodat er in totaal 8 vergaderingen geweest zijn.

De commissie begon 2025 met 8 leden. Gedurende dit jaar heeft Mini Molenkamp, haar werkzaamheden beëindigd vanwege een te drukke agenda.
Mini zorgde voor de informatie uit de Bevolkingsregisters, die we nodig hadden om bewoners te kunnen achterhalen.
Door intensief adverteren in de ‘n hoesbreef en de periodieken van Lonneker en Glanerbrug hebben we 3 nieuwe leden kunnen vinden.
Vanwege de 3 nieuwe leden is de verdeling van de werkzaamheden als volgt:

Deel 5, Twekkelo:
Het boek hierover is in voorbereiding. Dit wordt geschreven door Han van Beek in samenwerking met Jonneke Doze. Eind 2025 was ongeveer 60% van de boerderijen beschreven.

Deel 6, Driene:
Hier zijn Jan Oldenhof, Ans Nijhof en Jacqueline van Brakel bezig met het verzamelen van gegevens en beschrijven van de boerderijen.
In 2025 zijn van alle boerderijen de kadasterdata opgezocht door Dirk Korte (geen commissielid). Ons nieuwe lid Carla Hofstra-Oonk gaat voor dit boek de samenstelling en controle doen.

Deel 7, Lonneker:
Hier is ons nieuwe lid Willem Bulter begonnen aan het verzamelen van informatie en het schrijven van verhalen. Dirk Korte zorgt hierbij voor de kadastrale geschiedenis. De informatie van Adrie Roding wordt hierin ook verwerkt.

Deel 8, Linderhoek:
Lia Lubbers en, voor enkele boerderijen, Willem Bulter werken aan het verzamelen van gegevens, met hulp van Dirk Korte betreffende de kadastrale geschiedenis.
Deel 8, N.Esmarke:
Ons nieuwe lid Paul Schunselaar is eind 2025 begonnen met het verzamelen van informatie voor boerderijen in dit deel.

Deel 9: Enschede binnen de singels:
Hiervoor hebben we nog niemand. Er wordt dan ook niet aan dit deel gewerkt.

Aanvullingen:
Voor deel 2 zijn er voor een aantal boerderijen aanvullingen gemaakt door Han van Beek en Jonneke Doze. Omdat de prioriteit bij de nieuwe boeken ligt, zijn deze aanvullingen nog niet afgewerkt.

De Boerderijcommissie heeft een 10-tal vragen ontvangen. Een aantal daarvan kon direct beantwoord worden. De overigen werden in de vergaderingen besproken en waar nodig aan iemand toegewezen. Alle vragen zijn daarna beantwoord.

Han van Beek
Voorzitter Boerderijcommissie

Fotoverhalencommissie

Na een voorbereiding, die jaren heeft geduurd, hebben we in vier weekenden in de maand augustus onze expositie over de Kuipersdijk gerealiseerd. In totaal op twaalf middagen hebben naar schatting zo'n 700 bezoekers onze foto's en verhalen over de straat bekeken en gelezen.
In de Mariakerk aan de Deurningerstraat hadden we in het middenpad de Kuipersdijk weergegeven als een straat met aan de rechterkant foto's en artikelen van de even en aan de linkerkant die van de oneven nummers.
De expositie is ook nog twee weekenden te zien geweest in het gebouw van de Zuiderspeeltuin aan de Kuipersdijk. Ook hier hebben nog tientallen bewoners en oud-bewoners van de straat en haar zijstraten de expositie bezocht. Ook waren er heel wat bezoekers die voor een tweede of zelfs nog een derde of vierde keer kwamen kijken.
De expositie krijgt een vervolg met een boek over de straat. Daar wordt hard aan gewerkt. De opzet is om in tweede helft van 2027 dit boek op de markt te brengen. Dit boek wordt uitgebreider dan de expositie. Veel van de huidige bedrijven zijn nog niet beschreven en de expositie heeft tientallen reacties opgeleverd van oud-bewoners. Deze gaan leiden tot beschrijvingen van nog meer bedrijven en winkels die aan de straat gevestigd waren.
Ook hebben twee leden van de werkgroep zich bezig gehouden met het digitaliseren van het zogenaamde Brusse archief. Dit is een grote collectie van foto's van de bekende Enschedese fotograaf Brusse. Dit werk vordert gestaag.
Namens de werkgroep,

Robert Goossens

Historische Kring Glanerbrug

Klaar voor een nieuw begin!
Leden van de Historische Kring Glanerbrug (HKG) kwamen in 2025 tien keer in vergadering bijeen. Een belangrijk deel van de energie van de leden ging uit naar het opknappen van de nieuwe archiefruimte in het Parochiehuis. Door de verkoop van kerk en pastorie waren we gedwongen om onze ruimtes in die pastorie te ontruimen en schoon op te leveren. Tegelijkertijd is er door diverse leden hard gewerkt om de nieuwe ruimte op te knappen en opnieuw in te richten. Dankzij een ruime gift uit het RABO-Coöperatiefonds kon een deel van de hiervoor benodigde kosten worden gedekt en de rest hebben we betaald uit eigen middelen. Voor het vele schilderwerk hebben we een beroep kunnen doen op een deskundige evenals voor het leggen van nieuwe vloerbedekking. Op maandag 12 mei was de nieuwe ruimte klaar en kon de verhuizing van meubilair, kasten en vooral van mappen vol informatie beginnen. Met hulp van vier mensen van de Glanerbrugse JUMBO (waaronder directeur Lochan zelf) werd de klus geklaard en op 17 oktober konden we met gepaste trots het nieuwe archief officieel openen voor genodigden. Op zaterdag 1 november mochten andere belangstellenden een kijkje komen nemen in het nieuwe onderkomen.
Verder waren we ook in 2025 weer present op de Glanerbrugse braderie en het mooie weer zorgde er mede voor dat we over belangstelling niet te klagen hadden. Met de hele club plus aanhang maakten we op 17 september de busrit in een oude TET-bus en een afvaardiging van de HKG was er op 15 oktober ook bij toen de SHSEL de prachtig gerestaureerde tram presenteerde.
In 2025 is het gelukt om een nieuw lid te kunnen begroeten: André Kwant heeft zich bereid verklaard om met name bij het digitaliseren van foto's en documenten behulpzaam te zijn. Bovendien is hij goed ingevoerd in de geschiedenis van Glanerbrug, waardoor hij een waardevolle aanvulling voor de HKG is.
Voor 2026 staan op het programma een bezoek aan de Oudheidkamer Twente om te kijken naar het archief van de familie Schweitzer en de samenwerking met de bibliotheek die het 100-jarig bestaan viert. Verder willen we in het jaar van ons 20-jarig bestaan een nieuwe verjaardagskalender uitbrengen en een begin maken met een nieuw project over leven en werken met en aan de grens. Wekelijks zal er nieuw fotomateriaal plus info via onze facebookpagina worden gepubliceerd en zullen er ook langere verhalen op onze internetsite verschijnen.

Joop Kwakman
Secretaris HKG

Loakstenen- en begraafplaatsencommissie

Markestenen
We zijn dit jaar begonnen met een aantal reparatiewerkzaamheden. De informatieborden bij een aantal markestenen die we in december vorig jaar aangebracht hebben, blijken niet goed te hechten. Bovendien is de ‘steen aan het hooiland van Van Heek’ scheefgezakt; die hebben we weer recht opgezet. Ook de’ steen op het Wachtveld’ was aan het wegzakken en die hebben we weer omhooggehaald. De buispaal bij de ‘steen aan de kamp in het veld’ is doormidden gebroken en dus door ons vervangen. Het naamplaatje bij de marketegel aan de Dennenweg was door roestvorming aangetast. Met een polijstmiddel weer als nieuw gemaakt.
In mei een gesprek gevoerd bij de Heegesteen in de Broekheurne met de perceeleigenaar en vertegenwoordigers van Arfgood Buurse en de Historische Kring Haaksbergen. Doel was om overeenstemming te bereiken de markesteen, die onder het maaiveldniveau ligt, naar boven te halen. Die overeenstemming is helaas nog niet bereikt. In de toekomst volgen hopelijk nieuwe pogingen.
In september hebben we onder grote belangstelling van de buurtbewoners, aan de Haydnlaan de Bolhaarsteen onthuld.

Op 18 oktober hebben we deelgenomen aan de jubileumviering van het Twentse Markestenenplatform in Borne. Dit platform, waar een keer per jaar vertegenwoordigers van Twentse historische kringen samenkomen, bestaat dit jaar alweer 10 jaar. De bijeenkomst werd afgesloten met een quiz waarbij een miniatuur markesteentje (Werthepaal) gewonnen kon worden.

Rijksgrensstenen
Ook hebben we de “Poal tot poal” fietsroute weer gecontroleerd op gebreken/vernielingen. We waren mooi op tijd, dit jaar en hadden heel wat knip-, trek- en poetswerk te doen. Vier planken met QR-codeschildjes waren aan vervanging toe door buispaaltjes: 840H, 844A, 845M en 858A. De buispaal van het infobord bij de Vanekerstenen was behoorlijk losgewrikt, maar die konden we met aarde en puin weer aanstampen en vastzetten. GP 847 is na jaren van afwezigheid eindelijk door het kadaster herplaatst, op een iets andere plek dan voorheen, maar waarschijnlijk nu wel correct (RD 263586, 470231). Verder hebben we een uitstapje gemaakt naar een nieuwe GP aan de Glanerbeek (RD 263874, 471313).
Het infobord bij de Vanekerstenen heeft brandschade. Samen met de Heimatverein Alstätte hebben we een nieuw bord laten maken en geplaatst.

Begraafplaatsen
Op 12 april heeft een aantal van onze SHSEL-leden geholpen bij de jaarlijkse schoonmaak van het Boerenkerkhof. De Stadsbegraafplaats had dit jaar geen schoonmaak nodig. Volgend voorjaar gaan we daar weer aan het werk.

Diversen
Gertjan en Harry hebben een geldprijs van Rabo Clubsupport in ontvangst genomen: ruim 500 euro, waarmee de bordjes op de wigboldpalen en andere versleten monumentenbordjes van nieuw folie voorzien kunnen worden.
Plannen
Voor 2026 staan er alweer enkele nieuwe initiatieven op het programma. Zo gaan we een markesteen leggen aan de Noord- Esmarkerrondweg; de Kotkampsteen.
Ook gaan we een marketegel plaatsen aan de Havikstraat (bij nr. 4) Hier is geen ruimte voor een kei dus dat lossen we op met een stoeptegel, voorzien van ons SHSEL-logo en een naamplaatje. Deze gaat de Sprakelsteen heten.
We hopen volgend jaar het **muurtje op de UT** bij de fietsenstalling dat de grens tussen de marken Groot Driene en Twekkelo aanduidt, wat meer te kunnen accentueren. Dat zou kunnen met metalen plaatjes zoals bij de logotegels of door de namen van de marken in of op de muur aan te brengen. We hopen dit samen met het Design Lab van de U.T. vorm te kunnen geven.

Harry van der Sleen.

Monumentencommissie en Comité Open Monumentendagen

Monumentencommissie:
De Monumentencommissie heeft in 2025 een nieuwe start gemaakt. Na een door allerlei redenen rustig 2024 is de commissie in 2025 weer geregeld bij elkaar geweest met als hoofdactiviteit de inventarisatie van monumentale objecten binnen de Gemeente Enschede die op de een of andere manier aandacht of zelfs een monumentenstatus verdienen.
Dat vereist voortdurende communicatie met deskundigen van de gemeente. Daartoe zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk overleggen gevoerd om zicht te houden op ontwikkelingen en daar waar mogelijk versnelling aan te brengen in het beheer en beleid van de gemeente gericht op behoud en verbetering van monumenten in de gemeente.
Concreet is o.a. geacteerd op de volgende items/objecten en ontwikkelingen:

- Bibliotheek: gezien de ontwikkelingen betr. mogelijke verhuizing van de bibliotheek naar het voormalige. V&D-pand (kruispunt De Graaff) is gesproken over het aanvragen van de monumentenstatus voor dit gebouw om zo ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Ook de verschillende kunstwerken in de bibliotheek worden hierbij betrokken.
- ELIM-kerk (Noorderhagen): de voorbereidingen om deze vm. kerk de gemeentelijke monumentenstatus te geven lopen. Gestreefd wordt naar afronding in 2026.
- Stations trap (Parkweg): de oude trap naar het toenmalige station Staatsspoor is van een zodanige aard dat overwogen wordt hiervoor de monumentenstatus aan te vragen.
- Over het gebied rondom eindpunt Tromplaan (met vm. Memphishotel, kringloop Emmastraat, woonhuizen Tromplaan) bestaan zorgen t.a.v. de toekomstige ontwikkelingen.

- Belastingkantoor: wat zijn de plannen nadat de belastingdienst het gebouw heeft verlaten? Het gebouw heeft de gemeentelijke monumentenstatus (architect is G. Friedhoff).
- Pathmos: ontwikkelingen na grote schade na noodweer/wateroverlast 2024 worden nauwlettend gevolgd. Inmiddels meer duidelijkheid over de stellingname woningbouwvereniging en gemeente.
- Teesinkbos Boekelo: ontwikkelingen goed in de gaten houden.
- Kunst in de openbare ruimte: er wordt een inventarisatie uitgevoerd die moet uitmonden in een rondgang per fiets en een uiteindelijk compleet overzicht van aanwezige kunstwerken.

Comité Open Monumentendagen:
Ook in 2025 zijn er weer Open Monumentendagen (OMD) geweest. Dit keer op 13 en 14 september. Totaal hebben ca. 4500 personen de verschillende opengestelde objecten bezocht of hebben deelgenomen aan georganiseerde activiteiten. De OMD hebben in totaal 32 deelnemers gehad, waarvan een aantal ieder jaar hun object openstellen, maar ook dit jaar konden we weer enkele interessante deelnemers verwelkomen. O.a. het gebouw van de vm. Twentsche Bank (Hoedemakersplein) trok veel publiek maar ook het Robson pand, het Odd Fellows huis, het Stedelijk Alfa (ROC) en de tuin van Villa Schuttersveld. Ook de lezingen over Enschede 700 in De Kleine Willem waren uitverkocht.
Tijdens de opening van de OMD in de Burgerzaal van het Stadhuis werd de tweejaarlijkse Monumentenprijs Enschede door wethouder Malkis Jajan uitgereikt aan de eigenaren van Villa ’t Zeggelt aan de Oldenzaalsestraat.

Ton Völker

Promotiecommissie en Documentatiecommissie

In 2025 hebben we in Prismare gebruik kunnen maken van atelier 2 (onze oude ruimte) en atelier 3. In atelier 3 bevindt zich de bibliotheek en staan een aantal vitrines met vele historische voorwerpen die met Enschede te maken hebben. In atelier 2 staat de grote kast met het papieren archief, vele foto’s, mappen en ordners met vele gegevens over de geschiedenis van Enschede en Lonneker.
De ontmoetingsruimte is wekelijks open op woensdagmiddag en vrijdagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur. Tijdens de openingstijden in Prismare is er voor bezoekers gelegenheid om vragen te stellen met betrekking tot de geschiedenis van Enschede. Ook komen bezoekers binnen met veel informatie en verhalen over Enschede. Het is een echt ontmoetingspunt voor vele belangstellenden voor en over de geschiedenis en het verleden van Enschede en Lonneker.

In her kader van het 700 jaar stadsrechten van Enschede hebben we regelmatig met een stand op verschillende locaties in Enschede gestaan met informatie over de Historische Sociëteit Enschede-Lonneker en met boeken over Enschede, die dit jaar uitgegeven zijn:
26 april Oranjemarkt op Koningsdag aan de De Heurne,
22 juni Zomermarkt bij concours van stadsomroepers uit heel Nederland, van Heekplein,
5 juli Markt, wijkactiviteit Mekkelholt,
7 sept. Tijdens het folkloristische Krekkelfestival in de Ontmoetingskerk,
13 sept. Tijdens Monumentendag in de Burgerzaal van het stadhuis,
20 sept. Open dag van de brandweer bij de brandweerkazerne aan Spaansland,
4 okt. Burendag in Prismare,
15 okt. Presentatie van de tram in de Brammelerstraat en het oude V&D gebouw
16 okt. Tijdens een lezing over oude waterwegen en bekenloop Enschede in de Renatekerk,
15/16/22/23 november: tijdens foto-expositie Kuipersdijk in de Zuiderspeeltuin,
11 dec. Verkoop boeken bij de kerstmarkt voor personeel Stedelijk Lyceum
13 dec. Kraampje bemenst op de Kerstmarkt in Winkelcentrum Het Stroink, Stroinkslanden,
4 juli en 12 december hielden we een Boekenmarkt in Prismare.

De documentatiecommissie bestaat uit Harry van der Sleen, Rita van de Wetering, Alexander Peper en Bart Jansen. Deze commissie houdt zich bezig met het digitaliseren van foto’s van en over Enschede, het verzamelen en inkopen van boeken over Enschede en het bijhouden van de bibliotheek en het archief. Enkele verkregen en aangeschafte boeken in dit jaar zijn: het stripboek over de ontstaansgeschiedenis van Enschede, het boek over de TET ter gelegenheid van de presentatie van de tram in de Brammelerstraat, van Willy Berends het boek over ds Overduin en het boek De

Laatste Stam, Jaarboek Twente 2026, Enschede in 100 voorwerpen en het onlangs verschenen boek Enschedese Vertelsels van Hyls Heeringa en Jan Bijkerk.

Bart Jansen

’n Sliepsteen

In het jaar 2025 verschenen de edities 161 t/m 164. Ook dit jaar bedroeg de jaarabonnementsprijs - voor het derde jaar op rij - € 19,90.
Buiten de vaste rubrieken publiceerden we 41 artikelen, waarvan 16 in de 48 pagina’s tellende wintereditie, die in zijn geheel gewijd was aan de historie van 700 jaar Enschede. Deze editie werd door de lezers zeer gewaardeerd en was mede oorzaak van een extra aanwas van abonnees. Gezien de te verwachten belangstelling zijn er 100 exemplaren extra gedrukt.
Als nieuw redactielid mochten wij Rita van de Wetering verwelkomen, waarmee het redactieteam nu uit zeven personen bestaat.

Ook in 2025 verzorgde Bart Janssen de distributie van de verkoop in de boek- en tijdschriftenwinkels. Evenals in 2024 werden er via dit kanaal 25 exemplaren verkocht.
Ondanks dat zich 96 nieuwe abonnees aanmeldden is het totale aantal met 16 afgenomen: 47 wegens overlijden, 53 afmeldingen/gestopt en 12 uitgeschreven i.v.m. het niet betalen van het abonnement. Op 31 december bedroeg het aantal abonnees 1.713. Het merendeel van de abonnees betaalt via automatische incasso.

Jan Brummer
Eindredacteur

TET Tram 1

TET 1 definitief terug in Enschede?
In juli 2023 stelde de gemeenteraad van Enschede € 60.000,- beschikbaar voor het terughalen en restaureren van de TET 1 tram. Op 22 januari 2024 werden de deels opgeknapte onderdelen van de tram van een opslag in Overloon naar de werkplaats in Haaksbergen vervoerd. Het was tot op het laatst spannend door de nogal moeizame onderhandelingen tussen de Tramweg Stichting (TS), de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker (SHSEL), langdurige bruikleen en budgethouder en de restaurateur Museumbuurtspoorweg (MBS). Uiteraard ging het over de financiën en de verantwoordelijkheden, mocht het project uit de hand lopen. Het streven was de tram presentabel te hebben op een later te bepalen moment tijdens de viering van Enschede 700. De tram zou niet bedrijfsklaar zijn, maar wel daarvoor zijn voorbereid.
Medio oktober 2025, konden we concluderen, dat de werkgroep TET 1 van de SHSEL meer dan aan de haar opgedragen taak heeft voldaan.
De tram kon als statisch object worden gepresenteerd met een sluitende financiering van, alles meegeteld, ongeveer een kwart miljoen Euro aan uitgaven.
De presentatie van de tram, zij het op een trailer en slechts voor één dag, heeft een ongekende, zelfs landelijke, publiciteit opgeleverd. Het is dan ook een uiterst charmante verschijning geworden, zowel

vanbuiten als vanbinnen. Om dit resultaat te bereiken, is er tot op de dag van de presentatie keihard aan gewerkt. De verf was nauwelijks droog. Een reden, dat de tram niet voor het publiek toegankelijk kon zijn. De grote media-aandacht compenseerde dat gelukkig later een beetje.
Maar niet alleen de tram zelf, opgesteld in de verkeersvrij gemaakte Brammelerstraat, die deel uit maakte van de route, die de tram van 1908 tot 1933 gereden had, maar ook de presentatie in het aanpalende voormalige VenD gebouw trok de aandacht.
In aanwezigheid van burgemeester Roelof Bleker werd daar het videodocument getoond, dat het restauratie proces in beeld bracht. Het gaf naast een beeld van het intensieve werk aan de tram ook een inkijk in het Enschede van die dagen.
De toevallige omstandigheid, dat het voormalige warenhuis was ingericht als pop-up kunstcentrum, bood de mogelijkheid om daar op een aantrekkelijke manier de panelen met achtergrondinformatie over de restauratie neer te zetten.
Een extraatje was de aanbieding van het boekje van trambestuurder Johan Eitink, oorspronkelijk in het Twents handgeschreven en vertaald door zijn kleinzoon Marcel Eitink. De SHSEL heeft het in eigen beheer uitgegeven. Het eerste exemplaar werd overhandigd aan de 84-jarige dochter Noë-Eitink. De uitgave is op verschillende plekken beschikbaar. O.a. bij boekhandel Broekhuis, de SHSEL, de MBS en de TS.
Tot slot mocht de burgemeester in de tram de verlichting ontsteken, waarmee de tram in vol ornaat, met het schitterende interieur, de authentieke koplampen en de aangelichte koersborden, haar aanwezigheid in Enschede kenbaar maakte. Als herinnering aan dit moment plakte hij een magnetisch bordje tegen de metalen binnenwand bij de trambestuurder.
Gaat de tram ook rijden? Een veel gehoorde vraag tijdens de presentatie op 15 oktober en later in Haaksbergen tijdens de Najaarsstoomdagen.
Een idee daarvoor is er wel, maar daarvoor moeten er nog wel een aantal klokken gelijk worden gezet en moet er financiering worden gevonden.
De SHSEL heeft daarvoor de suggestie gedaan om de MBS meer in het museale beleid van de gemeente Enschede te integreren als buitenmuseum, met de bouw van een tramremise achter het Depot Boekelo. Daaraan gekoppeld zou dan de elektrificatie van het nog bestaande stukje spoor richting Enschede laten zien dat *TET 1 terug naar Enschede* een permanent karakter heeft gekregen.
Om deze plannen te concretiseren is er een werkgroep in het leven geroepen samengesteld uit vertegenwoordigers van de Tramweg Stichting en de Museum Buurtspoorweg. De gemeente Enschede en de SHSEL hebben hierbij slechts een adviserende rol.
Op 4 februari krijgt de tram een plek in het depot van de MBS in Boekelo. In zekere zin betekent dat al een soort definitieve terugkeer naar Enschede.

Jan Astrego
Projectleider TET 1

Financieel jaarverslag 2025

RESULTATENREKENING 2025			
	real. 2025	*begr.2025*	*real. 2024*
BATEN			
Contributies	30.755	29.700	34.309
Donaties	10.288	4.350	13.593
Subsidies: TET tram	92.303	69.599	61.500
overig	39.499	42.500	9.342
Advertenties Sliepsteen	3.270	3.270	3.270
Losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	27.149	25.601	12.795
Overige baten: TET tram			25.000
overig	1.648	8.850	8.266
Financiele baten	2.370	2.250	3.064
	207.282	**186.119**	**171.139**
LASTEN			
Algemene kosten:			
Administratie	1.546	1.300	1.345
Bestuur	348	700	1.748
Promotie, representatie	1.089	500	729
ICT	838	1.550	1.067
Huur gebouw	6.054	6.418	6.051
Vrijwilligers	2.582	2.100	3.155
Afschrijvingen	879	952	487
Activiteiten:			
Sliepsteen	21.588	21.500	21.171
Overige publicaties	47.927	41.875	9.907
Societeitsavonden	2.713	2.400	2.222
Cursussen, presentaties, excursies etc	193	600	984
Publieksruimtes	331	500	614
Beheer monumenten	498	850	1.020,80
Open Monumentendag	13.499	18.000	7.409
Commissies	5.069	2.100	2.648
Projecten: TET tram	99.671	74.599	94.951
overig	2.697	9.250	14.999
	207.521	**185.194**	**170.506**
Resultaat	**-239**	**926**	**633**

SPECIFICATIE REALISATIE vs BEGROTING 2025								
	Regulier		*Uitg.boeken*		*Projecten*		*Totaal*	*Totaal*
	real.	*begr.*	*real.*	*begr.*	*real.*	*begr.*	*real.*	*begr.*
BATEN								
Contributies	30.755	29.700					30.755	29.700
Donaties	5.652	4.350	2.000		2.637		10.288	4.350
Subsidies: TET tram					92.303	69.599	92.303	69.599
overig	13.499	17.500	25.000	25.000	1.000		39.499	42.500
Advertenties Sliepsteen	3.270	3.270					3.270	3.270
Losse verkopen	2.460	2.000	24.688	23.601			27.149	25.601
Overige baten: TET tram							0	0
overig	1.648	1.600			0	7.250	1.648	8.850
Financiele baten	2.370	2.250					2.370	2.250
	59.654	**60.670**	**51.688**	**48.601**	**95.940**	**76.849**	**207.282**	**186.119**
LASTEN								
Algemene kosten:								
Administratie	1.546	1.300					1.546	1.300
Bestuur	348	700					348	700
Promotie, representatie	1.089	500					1.089	500
ICT	838	1.550					838	1.550
Huur gebouw	6.054	6.418					6.054	6.418
Vrijwilligers	2.582	2.100					2.582	2.100
Afschrijvingen	879	952					879	952
Activiteiten:								
Sliepsteen	21.588	21.500					21.588	21.500
Overige publicaties	226	500	47.701	41.375			47.927	41.875
Societeitsavonden	2.713	2.400					2.713	2.400
Cursussen, presentaties	193	600					193	600
Publieksruimtes	331	500					331	500
Beheer monumenten	498	850					498	850
Open Monumentendag	13.499	18.000					13.499	18.000
Commissies	5.069	2.100					5.069	2.100
Projecten: kosten					89.085	70.299	89.085	70.299
Projecten: saldo OHW					13.283	13.550	13.283	13.550
	57.452	**59.970**	**47.701**	**41.375**	**102.368**	**83.849**	**207.521**	**185.194**
Resultaat	**2.202**	**700**	**3.987**	**7.226**	**-6.429**	**-7.000**	**-239**	**926**

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een klein negatief resultaat van -€239. Dit resultaat is opgebouwd uit een resultaat van € 2.202 op de reguliere activiteiten, €3.987 bij de uitgifte van boeken en -€6.429 bij de projecten.

Reguliere activiteiten:
De reguliere activiteiten omvatten de uitgifte van de Sliepsteen, het organiseren van de Open Monumentendag en de sociëteitsavonden, het geven van cursussen en presentaties en de openstelling 2 maal per week van de publieksruimtes in Prismare. Verder wordt veel werk verzet in de diverse werkgroepen / commissies. Begroot was een resultaat van € 700, gerealiseerd is € 2.202. Bij

de baten is aan contributies en donaties meer ontvangen dan was voorzien. Het subsidiebedrag is daarentegen fors lager doordat een deel van de subsidie voor de Open Monumentendag wegens onderuitputting moest worden teruggestort. Bij de lasten zijn de totale Algemene kosten nagenoeg conform begroot. Wel zijn er op de sub posten kleine afwijkingen zichtbaar. Bij de Activiteiten is zoals hierboven reeds genoemd voor de Open Monumentendag € 4.500 minder uitgeven dan begroot. Verder is de Historische Kring Glanerbrug in het najaar verhuist naar een nieuw onderkomen. Dit heeft hogere kosten bij de post Commissies met zich meegebracht dan was voorzien.

Uitgeverij boeken:

Begroot was een resultaat van € 7.226, gerealiseerd is slechts € 3.987. In 2025 heeft de Historische Sociëteit twee nieuwe boeken uitgegeven, het stripboek 'Vlucht door het verleden' en 'T.E.T. van tram tot bus 1907-1962'. De verkoop van het stripboek is door het afhaken van een grote afnemer fors achtergebleven bij begroot. De verkoop van het niet-begrote T.E.T.-boek heeft deze tegenvaller op de omzet kunnen compenseren. Hiervoor moesten echter wel extra kosten worden gemaakt.

Projecten:

In de begroting waren bijdragen uit het Historie Enschede Fonds (HEF) voorzien voor de restauratie van de tram (€ 5.000), de documentaire van de tram (€ 500) en de digitalisering van het fotoarchief van Brusse (€1.500). In werkelijkheid is in 2025 € 6.000 vanuit het HEF bijgedragen aan drie projecten. De afsluiting van de diverse projecten leverde per saldo een verlies van € 429 op.

De restauratie van de TET-tram 1 bij de Museum Buurtspoorweg in Haaksbergen is in het najaar succesvol afgerond waardoor de tram op 15 oktober tijdens een feestelijke bijeenkomst aan het publiek kon worden gepresenteerd. Het hele restauratieproject dat 21 maanden heeft geduurd heeft uiteindelijk ruim k€ 190 gekost. Aanvankelijk was er een budget van k€ 135 beschikbaar. In de loop van het restauratieproject bleek dat er meer werkzaamheden uitgevoerd moesten worden dan in eerste instantie verwacht. Daarvoor zijn aanvullende subsidies en donaties ontvangen. Vanuit het HEF is conform begroot € 5.000 bijgedragen aan de restauratie en € 500 voor de documentaire over de tram.

Voor het boek over de geschiedenis van het voetbal ter gelegenheid van het 140-jarig bestaan van voetbal club Prinses Wilhelmina heeft de Historische Sociëteit in de loop van 2025 € 500 beschikbaar gesteld vanuit het Historie Enschede Fonds.

In 2024 is begonnen met de activiteiten voor het boek over oud-burgemeester Ko Wierenga. De verwachting was dat het boek in 2025 op de markt zou komen. Het project heeft echter vertraging opgelopen waardoor de uitgifte is doorgeschoven naar 2027.

Het project voor het digitaliseren van het Brusse fotoarchief is begin 2025 op hold gezet. De techniek voor het scannen van de foto's staat klaar. Struikelblok is het ontbreken van goede software voor de archivering. Daar wordt nu eerst onderzoek naar gedaan. De geplande bijdrage vanuit het HEF van €1.500 is naar de toekomst doorgeschoven.

Ontvangen subsidies in 2025		
Gem. Enschede	Stripboek E'de 700	€ 25.000
Gem. Enschede	Open Monumentendag	€ 17.500
retour Gem. Enschede	Open Monumentendag	€ -4.501
Wijkbudget Bolhaar	Plaatsing Bolhaarsteen	€ 500
Enschede 700	Presentatie tram	€ 1.000
		€ 39.499
Tramweg-Stichting / Mondriaanfonds	Restauratie TET tram	€ 50.000
Cultuurfonds	Restauratie TET tram	€ 19.599
Tramweg-Stichting	Restauratie TET tram	€ 20.004
Roestrijders	Restauratie TET tram	€ 2.700
		€ 92.303
	Totaal	**€ 131.801**

BALANS				
	31 december 2025		*31 december 2024*	
ACTIVA				
Materiele vaste activa		3.942		2.863
Voorraden		12.222		12.358
Vorderingen en overlopende activa		29.882		18.331
Liquide middelen		181.944		184.459
		227.989		**218.011**
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
- reserves				
* lustrum 2018	0		0	
* eigen vermogen	10.901		10.901	
* onverdeeld exploitatiesaldo	-239		0	
		10.662		10.901
- fondsen				
* publicatiefonds	93.399		93.399	
* fonds HKG	12.177		12.177	
* Historie Enschede Fonds	91.511		91.511	
		197.087		197.087
Voorzieningen				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden		20.240		10.022
		227.989		**218.011**

Van het resultaat van -€ 239 zal € 8.842 toegevoegd worden aan het Publicatiefonds en € 3.081 worden onttrokken aan het Fonds HKG. Verder wordt € 6.000 ten laste gebracht van het Historie Enschede Fonds.

BEGROTING 2026				
	Regulier	*Uitg.boeken*	*Projecten*	*Totaal*
BATEN				
Contributies	33.108			33.108
Donaties	2.350			2.350
Subsidies	8.500			8.500
Advertenties Sliepsteen	3.270			3.270
Losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	1.500	2.500		4.000
Overige baten	1.600			1.600
Financiele baten	1.840			1.840
	52.168	**2.500**	**0**	**54.668**
LASTEN				
Algemene kosten:				
Administratie	1.400			1.400
Bestuur	600			600
Promotie, representatie	500			500
ICT	2.000			2.000
Huur gebouw	6.630			6.630
Vrijwilligers	3.500			3.500
Afschrijvingen	1.345			1.345
Activiteiten:				
Sliepsteen	20.000			20.000
Overige publicaties	500	1.500		2.000
Societeitsavonden	2.800			2.800
Cursussen, presentaties, excursies etc	600			600
Publieksruimtes	500			500
Beheer monumenten	1.000			1.000
Open Monumentendag	8.500			8.500
Commissies	960			960
Projecten: kosten			3.300	3.300
Projecten: saldo OHW			-1.883	-1.883
	50.834	**1.500**	**1.417**	**53.751**
Resultaat	**1.333**	**1.000**	**-1.417**	**916**

Na een aantal jaren met grote projecten is 2026 financieel gezien een rustig jaar. De reguliere werkzaamheden lopen uiteraard gewoon door. Er worden in 2026 echter geen nieuwe boeken uitgegeven en waarschijnlijk zullen alleen voor het project Brusse kosten gemaakt worden. Het begrote resultaat van € 916 is opgebouwd uit een resultaat van € 1.333 op de reguliere activiteiten, €1.000 op de uitgifte van boeken en een negatief resultaat van -€ 1.417 bij de projecten.

Anneke Grimberg
penningmeester

A.T.C. (Fons) Tiehatten
Marthalaan 3-45
7511 AZ Enschede
+31 6 1640 7677
fmt@marthedes.nl

Aan : Bestuur SHSEL
Kopie : Mevrouw Anneke Grimberg, penningmeester

Datum : zaterdag 14 februari 2026

Betreft : Kascontrole

Geachte dames, heren,

Op 14 februari 2026 heeft ondergetekende de financiële administratie over het jaar 2025 van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker gecontroleerd.

Van de penningmeester heb ik alle relevante stukken gekregen.

Werkwijze: controleren van alle stukken op eventuele onduidelijkheden en/of onregelmatigheden en steekproefsgewijze controle van grootboekrekeningen.

De aangeleverde stukken geven mijns inziens een betrouwbaar beeld van de werkelijkheid.

De administratie is zorgvuldig en overzichtelijk uitgevoerd.

Op grond van mijn bevindingen adviseer ik het bestuur om de penningmeester te dechargeren voor het kalenderjaar 2025.

Enschede, 14 februari 2026

A.T.C. Tiehatten